

Jan-Paul Spoor

Baruch, de zoon van Neria

‘Zoek geen grote dingen voor uzelf.’

Jeremia 32:9 tot 45:5

Jeremia 32:9-15

Een poosje geleden heb ik het boek van J. Tiesema ‘De wenende profeet’ bewerkt als update volgens de Herziene Statenvertaling. Die beschouwing gaat over de profeet Jeremia. Baruch komt voor in Jeremia vanaf hoofdstuk 32. In dat hoofdstuk krijgt Jeremia¹ de opdracht om een akker te kopen in Anathoth, want hij had het recht van lossing. Nadat Jeremia er zeker van is dat dit een opdracht van de HEERE is, koopt hij die akker van zijn neef Hanameël² (vs. 8-9).

De koopbrieven, de verzegelde en de open brief worden aan Baruch³ gegeven, de zoon van Neria⁴, de zoon van Machseja⁵ (vs. 12). Het is een wettelijke overeenkomst. De verzegelde brief geeft de waarborg bij conflicten over de inhoud

¹ ‘Door Jahweh aangesteld’.

² God is genadevol; God is liefderijk.

³ Gezegend.

⁴ Lamp van Jahweh.

⁵ Jahweh is een schuilplaats.

van de overeenkomst. Door de open brief kan iedereen kijken of er juist gehandeld is. Bij dit gebeuren zijn er veel getuigen: Hanameël, de medeondertekenaars en iedereen die aanwezig was op het binnenplein van de wacht.

Baruch krijgt de opdracht van Jeremia om deze brieven in een aarden pot te doen (vs. 14), zodat ze in goede staat zouden blijven. We zien in dit gedeelte dat Baruch fungeert als uitvoerder, je zou kunnen zeggen als notaris, van wat Jeremia als opdracht van de HEERE had gekregen.

Het is een moeilijke tijd, Jeruzalem zal worden veroverd door de koning van Babel. Het kopen van akkers zou lange tijd niet gebeuren, maar er zou wel een tijd komen dat dit weer wel mogelijk zou zijn (vs. 42-44). De brieven in de pot zijn daar de getuigen van.

Jeremia 36:4-10

Jeremia krijgt in hoofdstuk 36 de opdracht van de HEERE om een boekrol te schrijven met alle woorden daarin, die de HEERE tegen hem had gesproken vanaf de tijd van Josia (vs. 1-3). Het is dan het vierde jaar van koning Jojakim.

Jeremia roept daarop Baruch bij zich, en Baruch schrijft in de boekrol alles op wat Jeremia tegen hem zegt. Kennelijk is Jeremia op dat moment beperkt in zijn bewegingsvrijheid – hij kan niet naar het huis van de HEERE gaan; dus geeft hij Baruch de opdracht om de rol voor te lezen aan het aanwezige volk, maar ook aan iedereen die uit hun steden in Jeruzalem aanwezig was (vs. 4-6).

Vanwege deze voorwaarden van Jeremia kan Baruch dit pas doen als er een grote vergadering van mensen is. Baruch deed nauwgezet wat Jeremia tegen hem gezegd had, en wachtte met het voorlezen tot er in het vijfde jaar van koning Jojakim in de negende maand een vastendag was uitgeroepen. Heel de bevolking van Jeruzalem en de steden van Juda waren toen verzameld in Jeruzalem (vs. 9).

Precies zoals Jeremia had gezegd, las Baruch de boekrol voor in het huis van de HEERE. Opmerkelijk is dat er precies wordt omschreven waar Baruch de boekrol voorlas. Kennelijk een heel geschikte plaats, vanwaar iedereen hem kon horen.

Baruch kende die plaats waarschijnlijk goed, en hij was dus bekend in het huis van de HEERE; niet alleen omdat hij de plek zelf kende, maar ook omdat hij toegang ertoe had of kreeg. Hij las de woorden voor vanuit de kamer van de schrijver Gemarja. Wat het bijzonder maakt, omdat *deze* schrijver kennelijk niet gebruikt werd door de HEERE. Gemarja had deze dingen niet mogen opschrijven, maar Baruch wel.

Jeremia 36:11-29

Michaja, de zoon van Gemarja, hoorde de woorden uit de boekrol wel; niet Gemarja zelf. Gemarja was zelf niet aanwezig in zijn kamer. Michaja gaat daarna naar de kamer van de schrijver in het huis van de koning. Daar is zijn vader Gemarja, alsook de andere notabelen en alle vorsten. Gemarja was kennelijk drukker met het huis van de koning en zijn belangen, dan met zijn eigenlijke werk in het huis van de HEERE.

De vorsten sturen Jehudi naar Baruch om hem op te halen en de boekrol mee te nemen (vs. 14). Zij verzoeken Baruch om de rol ook aan hen voor te lezen. Nadat zij gehoord hebben wat erin staat, worden zij angstig. Ze komen tot de conclusie dat de koning deze woorden ook moet horen. Maar tegelijk begrijpen zij wat de impact van de woorden zal zijn op de koning. Zij zeggen tegen Baruch dat hij en Jeremia zich moeten verbergen (vs. 19).

Dan volgt de geschiedenis van het verbranden van de boekrol door Jojakim in het winterpaleis. Zodra een gedeelte van de rol was voorgelezen door Jehudi, sneed Jojakim drie of vier kolommen ervan af en wierp ze in het vuur. Bijna niemand schrok of protesteerde hiertegen, op drie man na. De koning luisterde echter naar hen niet en gaf tenslotte de opdracht om Baruch en Jeremia gevangen te nemen. 'Maar de HEERE hield hen verborgen' (vs. 26).

Jeremia 43:3, 6

De volgende keer dat we Baruch tegenkomen, is pas weer in hoofdstuk 43. Jeruzalem was inmiddels ingenomen (586 v. Chr.). Jeremia koos ervoor, na de overname, om in het land blijven. Gedalia was aangesteld over het land, maar werd niet lang daarna vermoord. Ondanks waarschuwingen van Jeremia wilden degenen die bang waren voor represailles van de Chaldeeën naar Egypte gaan. Zijn betichten Jeremia ervan leugens te spreken, en ontkennen dat de HEERE hem heeft gezonden.

Zij zeggen dat Jeremia zich laat ophitsen door Baruch (vs. 3). Kennelijk zien zij dat Jeremia en Baruch gelijk denken, en zij schrijven dat toe aan Baruch, die Jeremia zou beïnvloeden. Maar wij mogen weten dat dit precies andersom was.

Zij besluiten desondanks af te reizen naar Egypte. En ze nemen iedereen mee die door Nebuzaradan, de bevelhebber van de lijfwacht, bij Gedalia was achtergelaten, inclusief Jeremia en Baruch. Deze groep mensen komt aan in Tachpanhes. Deze stad ligt op ± 33 km afstand van de stad Pithom, bekend uit de geschiedenis van hun voorvaderen, die deze stad en Ramses als schatsteden voor de farao hadden moeten bouwen (Ex. 1:11).

We zien hier dat Baruch trouw aan Jeremia is gebleven en dezelfde keuze heeft gemaakt als hij, door in het land te blijven en te delen in zijn lot en in de reis naar Egypte. Ongewijde bronnen zeggen dat Baruch niet lang daarna in Egypte is gestorven ⁶. Anderen plaatsen hem later ook nog in Babel ⁷. De Bijbel spreekt daarover echter niet. We hoeven dus ook niet te speculeren hierover.

Jeremia 45:1-5

In hoofdstuk 45 vinden we nog iets over Baruch. Deze keer wordt rechtstreeks tot hemzelf gesproken. Hieruit blijkt dat niet alleen Jeremia zeer bedroefd was over het lot van Israël. Maar dat Baruch, net zoals Jeremia, treurde over wat Juda mee zou maken. Er staat in vers 2: 'Zo zegt de HEERE, de God van Israël, tegen u, Baruch: U zegt: Wee mij toch, want de HEERE heeft aan mijn leed *nog meer* verdriet toegevoegd. Ik ben moe van mijn zuchten. Ik vind geen rust'. Maar de HEERE Zelf gaat Baruch troosten. De geschiedenis van Baruch in de Bijbel besluit met de oproep aan hem: 'En zou ú voor uzelf grote dingen zoeken? Zoek ze niet ... Maar u zal Ik uw leven ten buit geven in alle plaatsen waarheen u zult gaan'.

Dit woord van de HEERE aan Baruch had hij al gekregen in het vierde jaar van Jojakim. Het was hetzelfde jaar waarin hij de woorden van Jeremia moest opschrijven in de boekrol. Met deze woorden kunnen we besluiten: Zouden wij voor onszelf grote dingen zoeken? Zoek ze niet! De HEERE heeft hem al die tijd bewaard, samen met Jeremia.

⁶ Volgens een traditie die door Hiëronymus werd overgeleverd.

⁷ Twee tradities vermelden dat hij later naar Babylon ging of werd gevoerd door Nebukadnezar II na diens verovering van Egypte.

Slotopmerkingen

Het apocriefe boek Baruch ⁸ en twee andere Joodse boeken zouden aan hem toegeschreven zijn. In 1975 dook op een antiekmarkt een kleizegel op met de tekst: *Behoort tot Baruch, zoon van Neria, de schrijver*. Dit kleizegel is toegevoegd aan de collectie van het Israël Museum. Later, in 1996, dook een tweede, identiek zegel op. De authenticiteit van beide zegels wordt betwist.

In Jeremia 51:59 wordt gesproken over een broer van Baruch, namelijk Seraja ⁹. Daar staat: 'Het woord dat de profeet Jeremia *als* opdracht gaf aan Seraja, de zoon van Neria, de zoon van Machseja, toen deze vanwege Zedekia, de koning van Juda, naar Babel ging, in het vierde jaar van zijn regering. Seraja nu was kwartiermeester'.

Hij moest net zoals Baruch de woorden van de HEERE voorlezen, maar dan in Babel. Als hij ze had voorgelezen, moest hij de boekrol met een steen verzwaren en in de Eufraat werpen. Dit was het teken dat Babel geoordeeld zou worden en niet meer boven zou komen.

Het lijkt erop - doordat zijn naam betekent: 'Jahweh heerst' - dat de HEERE hiermee een laatste boodschap meegeeft aan de lezer. Waarna hoofdstuk 51 en het eigenlijke boek Jeremia dan besluit met de woorden: 'Tot zover de woorden van Jeremia'. Want hoofdstuk 52 is een herhaling van wat in 2 Koningen staat (2 Kon. 24:28 – 25:30).

Baruch's dienst begon als een eenvoudig schrijver van een transactie, die Jeremia moest uitvoeren in opdracht van de HEERE. In de verbondenheid die daarna ontstond met Jeremia, mocht hij daarna de woorden van de HEERE opschrijven in een boekrol. Hij eerde zijn voorganger door trouw te doen wat van hem gevraagd werd. Hij wachtte geduldig op de juiste tijd om zijn opdracht uit te voeren.

Toen de eerste rol vernietigd werd, mocht hij deze nog een keer opschrijven en vele woorden eraan toevoegen onder leiding van Jeremia (Jer. 36:32). Zijn trouw en zijn dienst aan het woord en aan Jeremia kunnen een voorbeeld zijn voor ons. Zoek geen grote dingen voor uzelf.

⁸ Men neemt echter aan dat het kort na de periode van de Makkabeeën is geschreven, dus zo rond 100 v. Chr. Dus niet in de tijd van Baruch zelf.

⁹ Jahweh heerst.

Periode overzicht

	Duur:	v. Chr.	Gebeurtenissen
Josia	31 jr	640 - 609	628 - Woord van de HEERE tot Jeremia 622 - Vondst wetboek
Joahaz	3 m	609	
Jojakim	11 jr	609 - 598	606 – Eerste boekrol geschreven 605 - Eerste jaar van Nebukadnezar 605 - Profetie over Baruch 605 - Boekrol verbrand. Tweede boekrol 605 - Jeremia profetie over de 70 jaar 605 - Belegering Jeruzalem
Jojachin	3 m	598 - 597	
Zedekia	11 jr	597 - 586	586 - Inname Jeruzalem
			562 - Einde regering Nebukadnezar

Gebruikte bronnen:

[De wenende profeet - J. Tiesema](#)

[Baruch \(zoon van Neria\) - Christipedia](#)

[Baruch \(zoon van Neria\) - Wikipedia](#)